

BYDLENÍ V „PEČOVATELSKÝCH BYTECH“ Z POHLEDU NABÍDKY A OČEKÁVÁNÍ.

LIVING IN "NURSING HOMES" FROM THE PERSPECTIVE OF SUPPLY AND EXPECTATIONS

Zdeněk Leznar

***Abstract:** Social policy has defined its scope. Some, such as social services, more attention is paid, some are more neglected. These include the area of housing policy, particularly social housing. This is an area that is left more or less the powers of municipalities and local governments. One of the types of social housing is apartments for the elderly and disabled. It is then a question of what motivated these people come asking for such an apartment, the extent to which their claim is justified.*

***Keywords:** Social Services, Nursing Homes, Social Housing, Motivation, Home Care.*

Úvod

Sociální politika má vymezeny oblasti své působnosti. Některé z těchto oblastí doznaly o něco větší propracovanosti podpořené legislativní kodifikací, jiné jsou více ponechány iniciativám samosprávným, municipálním či občanským a na centrální úrovni jsou řešeny více či méně nahodile. Mezi první patří například systém sociálních služeb, které jsou upraveny samostatným zákonem, jehož podoba se dynamicky přizpůsobuje společenským podmínkám. Mezi ty oblasti, které nemají samostatnou oporu v zákoně a současně jsou pevně spojeny se systémem sociálních služeb, patří oblast bytové politiky spojená s dostupností bydlení pro osoby, které si ho z nejrůznějších důvodů nemohou sami zajistit. Z běhu dob minulých s přesahem do současnosti se ustálil pojem sociální bydlení.

1 Formulace problematiky

Ministerstvo práce a sociálních věcí vyjmenovává stávající formy podpory sociálního bydlení prostřednictvím podpory výstavby nájemních bytů pro osoby ohrožené sociálním vyloučením. Oporu nachází v nařízení vlády č. 333/2009 Sb. (www.mmr.cz) Součástí tohoto nařízení je, že cílem je poskytování investiční podpory na výstavbu finančně dostupných nájemních bytů pro osoby s nízkými příjmy, příp. s dalšími handicapy, které si nejsou schopny pořídit nebo udržet bydlení v tržním sektoru. Stát novým nástrojem stimuluje výstavbu cenově dostupných sociálních nájemních bytů tím, že nabízí potenciálním investorům státní finanční investiční pobídku.

Formou podpory je investiční dotace, jejímž příjemcem může být jakákoli právnická či fyzická osoba, která se zaváže nakládat s nájemními byty postavenými s dotací v souladu s podmínkami nařízení vlády.

Dotace bude poskytována nejen na zcela novou výstavbu, ale i na změnu existujících staveb, která je v mnoha případech finančně méně nákladná.

Nařízení vlády dále uvádí jaká je výše podpory výstavby, jaké jsou podmínky pro její získání.

Ministerstvo pro místní rozvoj každoročně vyhláší podprogram Podpora výstavby podporovaných bytů, (Podprogram podpora výstavby, 2012) který stanovuje podmínky pro poskytování dotací na výstavbu podporovaných bytů určených k bydlení osob se zvláštními potřebami v oblasti bydlení. Podprogram obsahuje dva dotační tituly. Prvním je tzv. „pečovatelský byt“, druhým „vstupní byt.“

Funkce „vstupního bytu“ je definována takto: *„Je určen jako sociální bydlení pro osoby s nízkými příjmy, které jsou v nepříznivé sociální situaci způsobené sociálními okolnostmi jejich života a které ani při využití všech stávajících nástrojů sociální a bytové politiky nemají přístup k bydlení.“* (Stávající formy podpory, 2012)

Funkce „pečovatelských bytů“ je definována: *„Cílem výstavby pečovatelských bytů je zajištění sociálního bydlení pro osoby z cílové skupiny tak, aby došlo k získání nebo prodloužení jejich soběstačnosti a nezávislosti, a současně umožnění efektivního poskytování terénních služeb sociální péče.“* (Oblast politiky bydlení, 2012)

Výstavba pečovatelských bytů je podmíněna v místě dostupnou alespoň jednou terénní službou.

Tolik příklady aktivit Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva pro místní rozvoj včetně toho jak definují a podmiňují svoji podporu sociálního bydlení. (Šimeček, 2012)

Výstavba a zřizování bytů zvláštního určení se nejčastěji děje z iniciativy obcí. Běžné jsou pak byty pro seniory a občany se zdravotním postižením. Toto bydlení definuje Ministerstvo pro místní rozvoj jako „pečovatelské byty“. Vžitý je rovněž název „domy s pečovatelskou službou“, který je ovšem zkreslující. Deformuje informaci o takovém bydlení představou o lépe a intenzivněji zajištěné péči, nežli v běžných bytech.

2 Rozbor problému

Je třeba mít na paměti, co že vlastně tzv. pečovatelský byt či dům s pečovatelskou službou poskytuje navíc oproti běžnému bydlení. Určitě zajištění přístupnosti a spolužití s lidmi stejné věkové kategorie. Nikoli však už vyššího bezpečí či lepší dostupnosti péče. Často se setkáváme s tím, že lidé si dávají žádost o přidělení bytu zvláštního určení s představou, že o ně bude celodenně pečováno, budou mít garantováno bezpečí pomocí hlídaných vchodů, přítomnost zdravotního personálu atp.

Zajímavé jsou výstupy z ankety CSS Vyškov, o.p.s. konané mezi obyvateli takového „pečovatelského domu“ s cca 120 obyvateli, kteří všichni byli osloveni, s návratností 92 % dotazníků.

Nejčastější odpovědi na volnou otázku „Důvody, jež mě vedly k tomu, abych se přestěhoval do domu s pečovatelskou službou“, byly z 35,4 % zdravotní stav, z 12,5 % následoval věk, 10,4 % zastoupení měla zhoršená pohyblivost, následovala z 8,3 %

změna rodinných poměrů (např. ovdovění), z 6,3 % osamělost a finanční náročnost původního bydlení. 4,2 % dotázaných uvedlo, že motivem jejich přestěhování se do „DPS“ byla výpověď z původního bytu, jejich byt potřebovali příbuzní (děti) či měli problémy s údržbou dosavadního bydlení. Dále následovaly důvody jako klid a pohoda ve stáří, lepší dopravní dostupnost, klidnější bydlení.

Na přímou otázku „Do domu s pečovatelskou službou jsem šel/šla kvůli tomu, že mi budou zajištěny služby péče, až nebudu moci“, odpovědělo 98% respondentů kladně.

58 respondentů uvedlo, že nové bydlení v „DPS“ je dražší, nežli jejich původní bydlení.

Jak je z odpovědí zřejmé, zásadními motivy pro pobyt v „pečovatelských bytech“ je zdravotní stav a věk. Tedy motivy, které by ve skutečnosti při obsazování těchto bytů neměly hrát dominantní roli. Terénní sociální služby, nejčastěji pečovatelská služba v místě, přece zajistí péči každému bez ohledu na to, jestli bydlí v „pečovatelském bytě“ nebo ve svém původním bydlišti v dosahu této služby. Jiná situace může pravda nastat, pokud terénní pečovatelská služba nezasahuje na území, které naopak je spádové pro obsazování „pečovatelských bytů“. Toto ovšem nebyl případ respondentů ve výše uvedené anketě. Ti všichni měli ve svém původním bydlišti dostupné terénní služby sociální péče hned od několika poskytovatelů.

Teprve potom v odpovědích z ankety následují oprávněné motivy jako zhoršení pohybu a s tím spojená lepší dostupnost architektonická či dopravní, pocit osamělosti a s tím spojená potřeba sounáležitosti s lidmi stejné generace a pocitu bezpečí.

Samostatně zde vystupuje, možná mnohdy nepřiznaný motiv, že původní byt potřebují příbuzní, nejčastěji děti.

Není bez zajímavosti, že nadpoloviční většina obyvatel DPS uvedla, že jejich současné bydlení je dražší, než jejich původní. To, že jsou ochotni senioři a zdravotně postižení občané přijmout bydlení za těchto podmínek, může být příčinou upřednostňování výstavby bytů právě pro ně, před osobami, které na takové bydlení jednoduše nemají prostředky.

Závěr

V některých lokalitách je na obsazování bytů zvláštního určení – pečovatelských bytů veliký přetlak. Tvoří se pořadníky a obce jsou pak v situaci, kdy je vnímána potřeba tvorby těchto bytů. Je však v době zajištění a podpory terénních sociálních služeb žádoucí rozšiřovat byty pro občany, jimž může být zcela analogická péče poskytnuta doma? Není tato cílová skupina předsouvána před jiné, kteří se k „sociálnímu bydlení“ nedostanou? Ať už jsou to mladé rodiny, osoby v krizi, ti, jež přicházejí o bydlení v aktivním věku mnohdy z nezaviněných důvodů.

Určitě zde hraje velkou roli informovanost, zjištění co zájemce vlastně od sociálního bydlení očekává, jaké jsou jeho představy, zda se nekryjí s tím, co mu může být nabídnuto, aniž by opustil své původní bydliště.

Sociální bydlení je zcela jistě tématem pro komunitní plánování sociálních služeb na všech úrovních. Ač samo není sociální službou, tak jak je vymezuje zákon, přece jen s touto oblastí úzce souvisí.

Reference

ŠIMEČEK, Tomáš.: *Principy zákona o sociálním bydlení* [online].[cit. 5. 4. 2012]. Dostupný z <http://www.osmd.cz/odborna-konference-socialni-bydleni,-11-2008-1404036172.html>

Oblast politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu a nájmu bytů a nebytových prostor [online].[cit. 5. 4. 2012]. Dostupný z <http://www.mmr.cz/bytova-politika/pravo-legislativa/pravni-predpisy/oblast-politiky-bydleni-rozvoje-domovniho-a-bytov>

Podprogram podpora výstavby podporovaných bytů [online]. [cit. 5. 4. 2012]. Dostupný z <http://www.mmr.cz/getdoc/6fcd7913-4c4a-4070-b2f2-3cb89bd2bc22/podprogram-podpora-vystavby-podporovanych-bytu>

Stávající formy podpory – sociální bydlení [online].[cit. 5. 4. 2012]. Dostupný z <http://www.mpsv.cz/cs/9677>

Kontaktní adresa

Mgr. Zdeněk Leznar

Centrum sociálních služeb Vyškov, o.p.s.

Tyršova 29, 682 01 Vyškov

Tel. číslo: 517 333 504, 739 019 797

Email: domin@wo.cz